עין משפט
נר מצוה

טו א מיי׳ פכ״א מהל׳ שבת הלכה כג סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ שכ סעיף ה:
א ב מיי׳ פ״י מהל׳ שבת הלכה א סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ שיז סעיף א:
ב ג מיי׳ שם הלכה ז:
ג ד מיי׳ שם הלכה ג:
ד ה מיי׳ שם הל׳ א ב סמג שם טוש״ע שם:

מוסף רש״י

אסור להדוקיה. נקוב התבית כנא משום סחיטה, ואע״ג דלאו מתכוין לשום סחיטה (בכורות כה.). בפסיק רישיה ולא ימות. כלומר אפשר דלא נעשה זו בשבת ולאו דולה שעמות, דכיון דלי אפשר שלא תמות כמתכוין חשיב ליה, ולי

אסור להדוקיה ביומא טבא בההיא אפילו ר״ש מודה [א]דאביי ורבא דאמרי תרווייהו מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות והאמר [ב]רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כר׳ יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כר״ש ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר׳ יהודה ושמואל אמר הלכה כר״ש אלא אמר רבא [ג]אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו רבי חייא בר אבין הלכה כר״ש ולאו מטעמיה מאי הלכה כר׳ שמעון ולאו מטעמיה אילימא הלכה כר״ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר״ש סבר מסי ורב סבר לא מסי וסבר רב לא מסי והא מדקתני בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד מכלל דמסי אלא הלכה כר״ש דשרי ולאו מטעמיה דאילו ר״ש סבר אף ע״ג דלא שכיח שרי ורב סבר [א]אי שכיח אין ואי לא שכיח לא ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא:

הדרן עלך שמנה שרצים

[ד]**ואלו** [ב]קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין וקשר הספנין [ג]וכשם שהוא חייב על קישורן כך הוא חייב על היתרן ר״מ אומר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו: **גמ׳** מאי קשר הגמלין וקשר הספנין אילימא קטרא דקטרי בזממא וקטרא דקטרי באיסטרידא האי קשר שאינו של קיימא הוא אלא קיטרא דזממא גופיה ודאיסטרידא גופה: ר״מ אומר כל קשר כו׳: בעי רב אחדבוי [ה]אחוי דמר אחא עניבה לר״מ מהו טעמיה דר״מ משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא והא נמי יכול להתירו או דילמא טעמא דר״מ משום דלא מיהדק והא מיהדק תיקו: **מתני׳** יש לך קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין [ד]קושרת אשה מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושל פסקיא ורצועות מנעל וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ראב״י אומר קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא: **גמ׳** הא גופא קשיא אמרת יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא והדר תני קושרת אשה מפתח חלוקה אפילו לכתחילה הכי קאמר [ה]יש קשרין שאין חייבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין ומאי ניהו

קיטרא

רש״י

אסור להדוקיה. בנקב משום סחיטה ואע״ג דלא קא מכוין לסחוט. אלמא לא ס״ל כר״ש בדבר שאין מתכוין: **הלכה כר׳ יהודה.** בדבר שאין מתכוין דאסור: **בלי גברי.** מתני לה לפלוגתא דרב ושמואל בלא אמוראים האומרים משמם אלא הם עצמם נחלקו בה: **תרגימנא.** דלא תיקשי דרב אדרב: **הלכה כר״ש.** דשרי בשמן וורד: **אבל לא מטעמיה.** דאין הטעם כדבריו: **דאילו ר״ש סבר מסי.** ואפ״ה שרי דאין לך דמותר לזה ואסור לזה: **מכלל דמסי.** אפי׳ לת״ק דאי לאו דמסי למאי איצטריך ליה: **אע״ג דלא שכיח.** שמן וורד במקומו של זה הסך ממנו ודמיו יקרים והכל יודעין שאינו סכו אלא לרפואה שרי דכל ישראל בני מלכים הם[ו] ור׳ יהודה אוסר דמוכחא מילתא ורב נמי כר״י ס״ל אלא במקומו הוא דשרי דשכיח דסכין שמן וורד ולא מוכחא מילתא:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים. המנוין באבות מלאכות דקתני[ז] הקושר והמתיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם דומיא דקושרי חוטי יריעות הנפסקות: **קשר הגמלין וקשר הספנין.** בגמרא מפרש להו: **כך הוא חייב על היתרן.** כדילפי׳ בכלל גדול (לעיל דף עד:) מצידי החלזון שצריכין לפרקים להתיר קשרי רשתות הקיימות כדי לקצרן או להרחיבן: **שיכול להתירו.** דלא הדקיה: **אין חייבין עליו.** ואפי׳ עשאו לקיימא: **גמ׳ זממא.** מנקבין לנאקה בחוטמה ונותנין בה טבעת של רצועה וקושרין אותה ועומדת שם לעולם וכשרוצה לקושרה לבהמה קושר רצועה ארוכה באותה טבעת וקושרין בה ופעמים שמתירה: **קטרא דקטרי בזממא.** זהו קשר הרצועות שקושרין בטבעת: **איסטרידא.** גם הוא כמין טבעת שעושין מן עקל או מן רצועה בנקב שבראש הספינה ואותו קשר מתקיים וכשרוצה להעמידה קושר רצועה באותה טבעת ומעמידה בה וכשרוצה להתיר מתיר הרצועה ונוטלה: **קטרא דקטרי באסטרידא.** קשר רצועה הארוכה: **עניבה.** ומהדקה שפיר לר״מ מהו: **מתני׳ יש לך קשרין שאין חייבין עליהן.** חטאת כמו שחייבין על קשר הגמלין אלא פטור אבל אסור ובגמרא מפרש הי ניהו: **מפתח חלוקה.** כמו שיש לגלחים כעין לשונות לכאן ולכאן וקושרים של ימין בכתף שמאל ושל שמאל בכתף ימין דכיון דכל יומא שרו ליה לא דמי מידי לקשר של קיימא ומותר לכתחילה: **סבכה.** קויפ״א: **ושל פסקיא.** אזור רחב וחוטין תלויין בראשו לקושרו בהן וקורין פינדל״ץ: **ונודות יין.** של עור שכופפין פיהם וקושרין: **וקדירה של בשר.** פעמים שקושרין בגד לפיה: **קושרין בפני הבהמה.** חבל ברוחב הפתח: **גמ׳**

קיטרא

תוספות

וטעמא משום דאין אדם חושש לסוחטו כיון דע״י סחיטה אינו יכול לנקותו מריחו וחזותו גם אין דרך לסחוט בגד לצורך משקה שבו אבל מ״מ אסור לסחוט דכי סחיט ליה מתלבן הבגד קצת והוי מכבס או משום מפרק כמו סוחט זיתים וענבים כדאמרי׳ בפרק מפנין (לקמן קכח:) אם היתה צריכה שמן חבירתה מביאה לה בשערה ופריך והא אתי לידי סחיטה אלמא יש סחיטה בשמן ובפרק חולין (לקמן דף קמא.) קאמר רבא לא ליהדוק איניש אודרא אפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה ופי׳ בקונט׳ כד של שמן ובפרק נוטל (לקמן דף קמג.) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משום סחיטה ולהכי אסור להדוקיה ומ״ת דאמר בפרק בתרא דיומא (דף עז:) ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שגדול הימנו עובר עד צוארו במים ואינו חושש ואמר נמי בפ״ב דביצה (דף יח.) גבי טבילת כלים בשבת דנדה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה ולא גזרינן דילמא אתי לידי סחיטה וי״ל דמצוה שאני ואם תאמר היכי שרי התם ליכנס בבגדיה ונדה נמי אין טובלת בבגדיה נימא שרייתו זהו כיבוסו כדאמרי׳ בזבחים בפרק דם חטאת (דף צד:) וי״ל דדוקא היכא דליכא טיפת דם או טינוף אמר שרייתו זהו כיבוסו דבהכי איירי בפ׳ דם חטאת ומלא ר״י מוגה בספר הישר דלא אמר שרייתו זהו כיבוסו בדבר שאינו כ״א לכלוך כמו סיפוג באלונטית וקינוח ידים במפה והני שהולכין במים עם הבגדים הוי נמי דרך לכלוך ולא דרך נקיון ועל תינוק שלכלך בגדי אמו במי רגלים אין לזרוק עליו מים דשרייתו זהו כיבוסו ושמע ר״י מפי הנשים שהתיר ר״ת [ליטול ידיה] ולקנח ידיה בבגד כיון שהוא דרך לכלוך כדי שתוכל להתפלל ולברך ואין נראה לר״י שהרי היא מתכוונת לטהר הלכלוך ודרך רחיצה וליבון הויא זה הקינוח:

מודה ר״ש בפסיק רישיה. והא דאמר גבי לא ליהדוק איניש אודרא אפומא דשישא דילמא אתי לידי סחיטה ולא הוי פסיק רישיה יש לחלק דהתם מיירי בכיסוי שאינו בולע כ״כ וגם אינו סותמו כל כך בחוזק שאינו חושש רק שיהא מכוסה אבל הכא שהוא בגד הגיגית בולע הרבה וגם מהדקו בחוזק כדי שלא יצא היין והוי פסיק רישיה:

ושלש מחלוקות בדבר. אית ספרים דל״ג ליה:

הדרן עלך שמנה שרצים

ואלו קשרים. עניבה לר״מ מהו. וא״ת אמאי לא פשיט מדתנן לקמן חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו ומוכח׳ בפ״ק דפסחים (ד׳ יא.) דהנהו רבנן היינו ר״מ דפריך התם מינה לרבנן שהם ר״מ וי״ל דהתם נמי פריך מספק אם הנהו רבנן הם ר״מ כמו שמסתפק כאן:

איסור

מסורת הש״ס

לעזי רש״י

רבינו חננאל

... אחיזה, עתה אם יאמר כוונתי להתקנה, ואין כוונתי לסחוט נתירהו לו, והלא אי אפשר לאדם להתקנה בספוג שאין לו עור בית אחיזה ולא יסחוט. כגון זה אומרים מי איכא דפסיק רישיה ולא ימות. וכן כוספוברא דנזייתא. פי׳ נזייתא, כדות של יין או של שכר. כסופרא הוא הנקב העשוי להוציא בו יין בזמן שהיין שותת ויוצא, אם בא אדם לסתמו ולהדקו ואומר לבניע שפיכות היין אני מתכוון (נתכוונתי) ולא לסתום הפתח, בהא קאמר רב מודה ר׳ שמעון. וכן לענין גר שהוא אחורי הדלת, ותניא פותח ונועל ואם כבתה כבתה. ואמרינן דלייט (לקמן קכ:) רב עלה דכיון דהמקום דחוק הוא אי אפשר לפתוח ולנעול אלא אם יכבה, ובענין הזה מודה ר״ש בפסיק רישיה ולא ימות. וכבר פירשנו כל דבר שאינו מתכוון מותר. הדרן עלך שמונה שרצים

פרק חמשה עשר: ואילו קשרין שחייבין עליהן קשר הגמלים כו׳. קשר גמלים, קטרא. אסיקנא קיטרא דזממא גופיה. פי׳ נקבין לחוטמיה דגמל ומחתין ביה אפסר קנן והיינו זממא וקשר של קיימא הוא. ובתר כן קטרי בההוא אפסר חבל ארוך שמושכין בו הגמל, והוא קיטרא דקטרין בזממא. איסתרידא הוא אסקריא דספינתא, והוא התורן, וקטרין ביה חבל והוא קשר של קיימא, והדר קטרי בההוא איסתרידא חבל אחר דעיילי ביה נגרי מושכי הקלע כשבאין להריצו על הספינה כדי שתשט. והוא קטרא דקטרי באיסתרידא. בעי רב אחדבוי מדאחה. פי׳ מדאחה, שם מקום ידוע, מתא דאתא. פי׳ עניבה כדבעינן למימר לקמן. ואסיקנא האי

רב נסים גאון

[א] נראה דל״ל לטעמיה דס״ל דדבר שאינו מתכוין מותר לפיכך וכו׳. [ב] עיין ערוך ערך סבר ה׳.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones